

Vård- och omsorgsförvaltningen
Tjänsteskrivelse till äldrenämnden

Datum:
2024-12-04

Diarienummer:
ALN-2024-00835

Handläggare:
Hans Byström

Förlängning av överenskommelse om idéburet offentligt partnerskap (IOP) med Diakonistiftelsen Samariterhemmet

Förslag till beslut

Äldrenämnden beslutar

- att** godkänna överenskommelse om idéburet offentligt partnerskap med Diakonistiftelsen Samariterhemmet för perioden 2025-01-01--2026-12-31 enligt upprättat förslag, samt
- att** delfinansiera verksamheten med 1 000 000 kronor per år under åren 2025 och 2026.

Ärendet

Äldrenämnden har haft ett idéburet offentligt partnerskap (IOP) med Diakonistiftelsen Samariterhemmet sedan 2017. Nuvarande överenskommelse löper ut 31 december 2024.

Överenskommelsen avser verksamhet för äldre som upplever sig som ensamma och socialt isolerade. Partnerskapet syftar till att öka möjligheten att uppnå politiska mål avseende arbetet med att förebygga ofrivillig ensamhet.

Ett förslag till en ytterligare förlängning av överenskommelsen har tagits fram i samverkan mellan vård- och omsorgsförvaltningen och Diakonistiftelsen Samariterhemmet. Den förlängda överenskommelsen omfattar totalt 4 000 000 kronor under två år, där vardera parten bidrar med 1 000 000 kronor per år.

Beredning

Ärendet har beretts av vård- och omsorgsförvaltningen, enheten för strategiskt stöd i samverkan med Diakonistiftelsen Samariterhemmet.

Föredragning

Inom det civila samhället identifieras behov och initiativ tas till att skapa en positiv samhällsutveckling. I det civila samhället skapas utrymme för det engagemang och samarbete som utgör fundamentet i en fungerande demokrati. Utgångspunkten för samspelet och samverkan är att stöd och stimulans ska utgå ifrån den ideella organisationens integritet och självständighet.

Idéburet offentligt partnerskap (IOP) är en partnerskapsrelation mellan den offentliga sektorn och civilsamhället för att stötta en verksamhet som hanterar någon form av samhällsutmaning. För ideella organisationer erbjuder IOP en långsiktighet som främjar kvalitet och utveckling. Partnerskap med IOP kan stimulera och utveckla metoder för att möta samhällsbehov som kommunen annars inte ensamt skulle möta.

Målet med överenskommelsen är för parterna att genom uppsökande aktiviteter nå ensamma äldre och förbättra äldres hälsa, känsla av sammanhang och sociala deltagande. Verksamheten bedrivs inom ramen för Diakonistiftelsens Äldrecenter. Såväl Diakonistiftelsen som äldrenämndens olika verksamheter ska arbeta aktivt för att identifiera äldre som upplever ensamhet/lever i social isolering och motivera enskilda att delta i verksamheten.

Verksamheten håller öppet dagtid, vardagar, måndag till fredag. Aktiviteterna innefattar såväl enskilt stöd, aktiviteter i grupp som uppsökande verksamhet.

Uppföljning av verksamheten baseras på ett dialogbaserat förhållningssätt mellan parterna. Regelbundna uppföljnings- och dialogmöten utgör metoden för att kontinuerligt utveckla verksamheten och anpassa denna efter erfarenheter och förändrade förutsättningar.

På Samariterhemmet bedrivs även verksamhet och aktiviteter som inte regleras av överenskommelsen, men som genererar mervärden till Uppsala kommuns invånare. Äldrenämnden har via avtal samverkan med Samariterhemmet avseende särskilt boende samt stödjer även Samariterhemmets verksamhet avseende samtalsmottagning via föreningsstöd. Samariterhemmet bedriver även verksamhet gentemot socialnämndens ansvarsområde samt erhåller föreningsstöd från socialnämnden för samtalsmottagningen.

Under 2024 undersökte Samariterhemmet möjligheten att utöka nuvarande IOP tillsammans med socialnämnden. Socialnämnden beslutade dock att det för tillfället inte är aktuellt att ingå i detta IOP. Utifrån detta föreslås en tvåårig förlängning av nuvarande IOP.

I samband med detta har vissa revideringar gjorts avseende uppföljning av partnerskapet där bland annat utvecklingsseminarium införs där representanter från äldrenämnden bjuds in tillsammans med representanter från Samariterhemmet för att möjliggöra ett gemensamt erfarenhets- och kunskapsutbyte.

Ekonomiska konsekvenser

Stödet finns finansierat inom nämndens budget för föreningsbidrag. Kostnaden kommer att rymmas inom nämndens budgetram.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad den 4 december 2024
- Bilaga 1, Överenskommelse om IOP mellan Diakonistiftelsen Samariterhemmet och Uppsala kommun
- Bilaga 2, Äldrecenters redovisning av verksamheten 2023–2024

Vård- och omsorgsförvaltningen

Lenita Granlund
Förvaltningsdirektör

Överenskommelse om Idéburet Offentligt Partnerskap

mellan äldrenämnden i Uppsala kommun och Samariterhemmet diakoni

Parter

Uppsala kommun

Äldrenämnden i Uppsala kommun
70 753 75 Uppsala
Organisationsnummer: 212000–3005

Diakonistiftelsen Samariterhemmet

Dragarbrunnsgatan
75320 Uppsala
Organisationsnummer: 817600–0803

Inledning

Nedan följer en överenskommelse om Idéburet offentligt partnerskap mellan äldrenämnden i Uppsala kommun (fortsättningsvis äldrenämnden) och Diakonistiftelsen Samariterhemmet (fortsättningsvis Samariterhemmet).

Idéburet offentligt partnerskap i Uppsala kommun

Uppsala kommun vill ta tillvara medborgarnas drivkraft, förmågor och engagemang. Inom det civila samhället identifieras behov och initiativ tas till att skapa en positiv samhällsutveckling. Utgångspunkten för samspelet med det civila samhället är att stöd och stimulans ska utgå ifrån organisationernas integritet och oberoende.

Idéburet offentligt partnerskap (IOP) är en partnerskapsrelation mellan den offentliga och den idéburna sektorn för att stötta en verksamhet som hanterar någon form av samhällsutmaning. IOP innebär att den idéburna organisationen bidrar till samhällsutvecklingen på ett mer konkret sätt än vad verksamhetsbidragen ger utrymme till, men som inte bygger på marknadsmekanismer och kommersiella kontrakt. Förutsättningarna för IOP i Uppsala kommun regleras genom kommunens riktlinje för idéburet partnerskap.

Syftet med ett IOP är att genom samverkan med civilsamhället ta tillvara det ideella engagemanget och den kraft som finns där, för att tillsammans med kommunens resurser stärka den sociala hållbarheten. Överenskommelsens form innebär att parternas avsikt är att samverka kring en verksamhet som grundas på ett värde och en idé som gynnar ett allmänintresse, samt inte syftar till ekonomisk vinst för någon av parterna. Verksamheten bedöms kunna bidra till lokal utveckling och delaktighet i samhället och avses drivas under en längre tid. IOP ökar möjligheterna att synliggöra och stärka den idéburna sektorns möjligheter att vara en viktig aktör inom välfärdsutvecklingen.

Bakgrund till partnerskapet mellan äldrenämnden och Samariterhemmet

Antalet äldre i landet och i Uppsala ökar kraftigt under kommande år. De flesta äldre har upp i hög ålder resurser och möjlighet att ingå i olika nätverk, men många saknar såväl anhöriga som nätverk. På senare år har behovet av existentiell hälsa lyfts fram av bland annat Världshälsoorganisationen (WHO) som listar åtta olika perspektiv eller byggstenar för existentiell hälsa: hopp, harmoni, helhet, meningsfullhet, förundran, andlig kontakt,

personlig tro och gemenskap.

Äldrenämndens uppfattning är att Samariterhemmet bedriver en verksamhet av hög kvalitet och att de mervärdesinsatser som Samariterhemmet bidrar med är en resurs i arbetet med att förbättra hälsan för målgruppen särskilt utsatta och ensamma äldre. Äldrenämnden har inte funnit att det finns någon alternativ aktör som kan tillhandahålla de tilltänkta aktiviteterna med motsvarande kvalitetsinnehåll som stiftelsen erbjuder. Samariterhemmet kompletterar därigenom andra verksamheter och erbjuder något annat än vad kommunen kan tillhandahålla.

Värdegrund

Partnerskapet ska bygga på öppenhet, dialog och långsiktighet mellan parterna. Verksamheten ska bedrivas utifrån Samariterhemmets värdegrund. Den ska bygga på en humanistisk syn om alla människors lika värde med respekt för självbestämmande och integritet. Samariterhemmets värdegrund synliggör den enskildes möjligheter och behov av samtal om existentiella frågor och öppenhet för andliga behov. Verksamheten vänder sig till alla oavsett politisk eller religiös tillhörighet. Samariterhemmets värdegrund utgår från:

- att alla människor har rätt till lika värde och värdighet
- att varje människa är unik
- att varje människa har rätt att mötas med respekt och integritet
- att varje människas har rätt till medinflytande över sin situation
- att varje människas ska ha rätt till samhörighet och gemenskap
- att varje människa är en helhet med kroppsliga, psykiska, sociala och existentiella behov
- att varje människa skall bemötas med generositet och välvilja, respekt och ansvarstagande.

Partnerskapet utgår även från Agenda 2030 med de 17 globala målen för hållbar utveckling. Av särskild betydelse är mål 3 gällande hälsa och välbefinnande för att säkerställa att alla kan leva ett hälsosamt liv och verka för alla människors välbefinnande i alla åldrar.

Syftet med överenskommelsen

Äldrenämnden erbjuder ett brett utbud av hälsofrämjande aktiviteter som är tillgängliga för samtliga äldre i kommunen. Samariterhemmet vill genom Äldrecenter erbjuda en möjlighet till aktiviteter som är särskilt riktade till äldre som känner sig ensamma med bristande socialt nätverk och psykisk ohälsa. Äldrenämnden ser att en sådan verksamhet skulle kunna skapa ett mervärde för äldre som trots de övriga aktiviteter som finns till buds upplever sig ensamma och socialt isolerade.

Parterna är överens om att verksamheten ska erbjuda aktiviteter för främjande av den fysiska, psykiska, sociala och existentiella hälsan för målgruppen och därigenom utgöra ett

komplement till nämndens övriga hälsofrämjande aktiviteter.

Målsättning

Målet med överenskommelsen är för parterna att genom uppsökande aktiviteter nå ensamma äldre och genom verksamhetens deltagarstyrda program förbättra äldres hälsa, känsla av sammanhang och sociala deltagande.

Samariterhemmets strategier för att nå målet är:

- att i samarbete med verksamheter inom Uppsala kommun, Region Uppsala, kyrkan och andra aktörer inom idéburen sektor som har kontaktytor hos målgruppen, identifiera ensamma äldre som lever i social isolering
- att arbeta aktivt för att motivera enskilda att delta i verksamheten
- att arbeta genom medverkan av volontärer och personal som har förmågan att se, möta och samtala utifrån den enskildes situation och önskemål
- att bedriva en personcentrerad verksamhet för ensamma äldre som utgår från ett salutogent förhållningssätt
- att främja äldres möjligheter till deltagande i ett socialt sammanhang genom att motivera och aktivera utifrån ett långsiktigt perspektiv och med tillvaratagande av den enskildes egna intressen, förmågor och resurser.

Äldrenämndens strategier för att nå målet är:

- att arbeta aktivt för att identifiera äldre som upplever ensamhet/lever i social isolering.
- att motivera enskilda inom äldrenämndens verksamheter att delta i verksamheten.

Målgrupp

Målgruppen för verksamheten är personer i Uppsala som är äldre än 65 år, upplever ensamhet, psykisk ohälsa och som söker gemenskap.

Beskrivning av verksamheten

Verksamheten bedrivs huvudsakligen i Samariterhemmets lokaler. Hur länge personer deltar i verksamheten är individuellt. Målet är att verksamheten ska kunna bidra till att enskilda hittar nya kontakter och själva skapar sig ett socialt sammanhang även utanför den organiserade verksamheten och/eller engageras i vår volontärverksamhet.

Verksamheten i Samariterhemmets lokaler håller öppet dagtid, vardagar, måndag till fredag. Samariterhemmet planerar att tillgängligheten även kvällar och helger samt hålla öppet även under sommartid. Verksamheten erbjuder aktiviteter som innefattar såväl enskilt stöd som gruppaktiviteter som intresserar och skapar stimulans. Verksamheten främjar även integration genom de möten som sker mellan äldre med olika språklig, kulturell och religiös bakgrund. Verksamheten arbetar utifrån en helhetssyn på människan

som gäller både fysiska, psykiska, sociala, existentiella och andliga behov.

Utöver tillsvidare anställda kommer volontärer att vara en viktig resurs för verksamheten. Samariterhemmet är arbetsgivare för medarbetare i verksamheten och svarar för att gällande lagar, författningar och avtal följs.

Kunskapsinhämtning och uppföljning

Uppföljning av parternas åtaganden sker på avstämningsmöten halvårsvis i maj respektive november och dokumenteras med minnesanteckningar. Verksamheten kommer att följas upp utifrån dess påverkan på deltagarnas upplevda ensamhet men även utifrån intresset för verksamheten. Statistik över antalet deltagare i verksamheten redovisas månadsvis av Samariterhemmet, som även skickar in sin verksamhetsberättelse årligen.

Organisation och samverkan

Uppsala kommun och Samariterhemmet förutsätts samverka kring detta avtal och den verksamhet som är grund för avtalet. Samariterhemmet ansvarar för aktiviteterna/ verksamheten och för återrapportering till Uppsala kommun samt kallelse till dialoggrupp.

Uppsala kommun och Samariterhemmet ansvarar gemensamt för att informera om och för att identifiera och motivera deltagare till verksamheten.

Dialoggrupp

Dialoggruppen träffas en gång per halvår för samråd och återrapportering. I gruppen ingår personal från Samariterhemmet och företrädare från vård- och omsorgsförvaltningen. Dialoggruppen leds av personal från Samariterhemmet. Utöver dessa tillfällen kan initiativ tas av båda parter till ytterligare träffar.

Utvecklingsseminarium

För att möjliggöra ett gemensamt erfarenhets- och kunskapsutbyte och få information kring partnerskapets insatser och framtida utvecklingsområden kommer parterna att bjuda in till utvecklingsseminarium två gånger under perioden. Till seminariet bjuds tjänstepersoner och representanter från äldreutskottet samt verksamhetschef, nyckelpersoner och representanter från Samariterhemmet. Uppsala kommun är sammankallande till seminarierna och ansvarar för att föra minnesanteckningar.

Ekonomi

Verksamhetens ekonomiska omfattning beräknas uppgå till cirka 4 000 000 kronor under överenskommelsens löptid.

Uppsala kommun bidrar med 1 000 000 kronor årligen.

Samariterhemmet bidrar med 1 000 000 kronor årligen, varav ca 200 000 kr utgörs av volontärsatser motsvarande detta värde.

Period för avtalet

2025-01-01 - 2026-12-31.

Överenskommelsen upphör utan uppsägning då denna tidsperiod är slut.

Omförhandling, uppsägning samt tvist

Alla parter kan påkalla omförhandling av bestämmelser i denna överenskommelse. Om betydande avvikelser från verksamhetsplan och budget planeras ska parterna innan förändringarna genomförs, föra en dialog.

Om någon av parterna inte uppfyller villkoren för överenskommelsen eller brister i sina åtaganden, eller om väsentligt ändrade omständigheter uppstår, kan endera parten när som helst under perioden påkalla nya förhandlingar alternativt säga upp överenskommelsen. I sådana fall gäller 9 månaders uppsägningstid.

Vid händelse av att överenskommelsen bryts kan Samariterhemmet bli återbetalningsskyldig för delar av eller hela summan utbetalda medel, Samariterhemmets avvecklingskostnader undantagna.

Eventuella tvister ska lösas genom dialog mellan överenskommelsens parter.

Underskrifter

Denna överenskommelse är upprättad i två likalydande exemplar där båda parter erhållit varsitt exemplar.

Uppsala

För Uppsala kommuns äldrenämnd

För Diakonistiftelsen Samariterhemmet

.....

.....

Återrapportering till Uppsala kommun gällande Samariterhemmet Diakonis *Samtalsmottagning för äldre år 2023*

Om verksamheten

Samariterhemmet Diakoni (SHD) erbjuder, genom *Samtalsmottagning för äldre*, terapeutiska samtal till äldre som befinner sig i en utsatt livssituation. Hjälpökande lider i regel av ofrivillig ensamhet samt andra former av psykosociala problem och utmaningar kopplade till åldrande. Existentiella frågor, brottning med tankar kring svåra händelser i livet, nedstämdhet och relationssvårigheter är vanligt förekommande orsaker till att man söker samtal.

Personer över 65 år i Uppsala kommun har möjlighet att söka sig till Samtalsmottagningen och när plats finns erbjuds hjälpökande upp till 10 kostnadsfria samtal med "ålderskompetenta" legitimerade psykoterapeuter (vilket de bedöms vara som själva är äldre och har särskild kunskap om äldre och åldrande). Vid behov finns möjlighet för konfidenter att få ytterligare samtal för en subventionerad kostnad på 400:- per samtal.

Under 2023 uppstod lång kö till Samtalsmottagningen eftersom inkomna ekonomiska medel inte varit tillräckliga för att möta efterfrågan på samtal. Därav stängde SHD kön i slutet av oktober, men vår intention är att snart kunna öppna kön igen då den minskat avsevärt. Det ska dock betonas att vår möjlighet att fortsatt kunna erbjuda dessa högt efterfrågade kostnadsfria terapeutiska samtal naturligtvis är helt beroende av att vi får externa medel för att finansiera verksamheten.

Under tiden som personer har väntat i kö till Samtalsmottagningen har vi hänvisat hjälpökande till bl.a. *Äldrecenter*, vår öppna verksamhet för äldre där det finns möjlighet att delta i gemenskap, samtalsgrupper av olika slag och många andra hälsofrämjande aktiviteter.

Personalgrupp

Samtalsmottagningen har under 2023 fortsatt letts av en deltidsanställd verksamhetschef, med stöd av Områdeschef för sociala verksamheter samt efter behov annan personal som hjälpt till administrativt. Tillsammans med de anställda bidrar de externa psykoterapeuterna till kärnverksamheten eftersom det är dessa terapeuter som utför samtalen med konfidenter. Under 2023 kontrakterade SHD med totalt 11 terapeuter för Samtalsmottagningen.

Statistik

Under 2023 utfördes totalt **773** terapeutiska samtal med **82** konfidenter (för detaljer se tabell nedan).

Ålder	Kvinnor	Män
60–65	7	3
66–70	10	
71–80	42	3
81–90	12	2
91+	2	1
<i>Totalt:</i>	73	9

Enkätutvärderingar

Likt tidigare år har konfidenter ombetts att fylla i enkätutvärderingar efter avslutad samtalsserie. Dessvärre har resultaten av enkätutvärderingarna ej kunnat sammanställas pga verksamhetschefens sjukskrivning.

Ekonomi

Resultatrapport för 2023 visas i tabell nedan. Verksamheten finansierades helt med externa medel. Trots 2023 års positiva ekonomiska resultat bedömer vi risken att vi inte får tillräcklig finansiering för att täcka 2025 års budget för Samtalsmottagningen som relativt stor, eftersom några av de stora bidragsgivarna signalerat att de troligen inte kommer fortsätta att bidra till verksamheten, med motiveringen att de inte understödjer samma verksamhet under en längre tid utan fokuserar på att stödja nya verksamheter/projekt/organisationer.

Intäkter	1 084 663
Hultmans stiftelse för forskning och bistånd	265 000
Skebostiftelsen	75 000
Socialstyrelsen	199 486
Socialnämnden i Uppsala kommun	207 000
Äldrenämnden i Uppsala kommun	280 000
CM Fleetwood	32 000
Övriga finansiärer	26 177
Kostnader	
Personalkostnader	-264 192
Lokalkostnader	-19 500
Kost	-2 978
Konsultkostnader	-696 500
Övriga kostnader	-19 178
Administration	-72 425
Resultat före skatt	9 890

**SAMARITER
HEMMET**
DIAKONI

Sammanfattning och utveckling 2024

Genom de många sökande samt de utvärderingsresultat vi har sett är det uppenbart att SHDs Samtalsmottagning för äldre fortsätter att vara en mycket uppskattad och eftersökt stödverksamhet för äldre i Uppsala kommun. Modellen kostnadsfria samtal med "ålderskompetenta" psykoterapeuter är unik och vi ser återkommande i enkätutvärderingar att de hjälpsökande beskriver de terapeutiska samtalen vi erbjuder som mycket betydelsefulla.

Den tydligaste utmaningen för verksamheten är finansiering och vi hoppas naturligtvis på Uppsala kommuns fortsatta (och utökade) stöd. Vi ser också över möjligheter att kostnadseffektivisera och bredda verksamheten genom att på olika sätt involvera kompetenta volontärer, dels för administrativa uppgifter som tidbokning, dels för att genomföra stödsamtal som ett komplement till de terapeutiska samtal som hålls av psykoterapeuter. En sådan eventuell förändring av modellen skulle kunna innebära att stödsökande först erbjuds en serie samtal med en volontär, och sen beroende på fortsatta behov erbjudas samtal med en psykoterapeut, men även bli hänvisade till vårt *Äldrecenter*, kommunens Träffpunkter, psykiatrin, olika kyrkliga verksamheter, och så vidare.

Med tacksamhet,

Gabriel Eriksson
Chef för sociala verksamheter